

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 23 (164)

1995 m. birželis

Lemtis: 1940m. Birželio 15-oji 1941m. Birželio 14-oji

Rengia žurnalistas
Česlovas IŠKAUSKAS

Savaitė Seime ir Vyriausybėje

Ši savaitė išeina iš valdžios įstaigų veiklos ribų, nes įvykiai tikrai istoriniai ir reikšmingi mūsų šalies raidai.

■ Turiu galvoje svarbiausią savaitės įvykių - Lietuvos ir dar dviejų Baltijos šalių įsiliejimą į Europos Sąjungą.

Pirmadienį 14.35 val. Vilniaus laiku (Vidurio Europoje tai įvyko valanda anksčiau) Lietuvos ministras pirmininkas ES užsienio reikalų ministru susitikime Liuksemburge pasiraše asocijuotos narystės Europos Sąjungoje sutarti.

Komentaras apie ši įvykį kitame laikraščio puslapyje.

Antradienį 14 valandą Vyriausybės rūmuose įvyko iškilmingas posėdis, skirtas Lietuvos ištakomui kandidatė į ES. Posėdyje dalyvavo šalies Prezidentas A.Brazauskas, Vyriausybės nariai, Nepriklausomybės atkūrimo Akto signatarai, diplomatai, verslininkai.

Pirmadienio vakarą per Lietuvos TV, kalbėjės Prezidentas pasakė, kad Liuksemburgo sutartis yra svarbiausias įvykis po 1990 metų Kovo 11-osios. Ministras pirmininkas A.Šleževičius Liuksemburge pabrėžė, kad asocijuotos narystės sutartis nebus nukreipta nė prieš vieną šalį, taigi ir ne prieš Rusiją (nors Maskva Lietuvos narystei NATO visaip priešinasi).

■ Seimo opozicijos lyderis V.Landsbergis pirmadienį spaudos konferencijoje išreiškė nuogastavimą, kad, pasirašius sutartį su ES, LDDP pradės varžyti informacijos laisvę ir tai gali būti pretekstu įvesti net nepaprastą padėtį. Profesorius perspėjo, kad į Europą žengti labiausiai trukdo Lietuvoje išsikerojusi korupcija. Jis mano, kad sukliudytų gali ir Rusija, kur metų pabaigoje įvyksiantiose Dūmos rinkimuose į valdžią veržiasi komunistai.

■ Lietuvos veržimasis į NATO reiškiasi konkretais žingsniais. Pirmadienį Rukloje, kur įsikūrė Baltijos šalių bataliono centras, lygiai 11 valandą buvo pakelta Lietuvos, Lenkijos ir Danijos vėliavos ir prasidėjo bendri manevrai "Gintarinė viltis-95". Trių šalių kariniai daliniai pratyboms pasirinko situaciją, artimą dabar esančią Balkanuose, kur Lietuvos taikdariai Danijos kontingente palaiko ramybę.

800 ha poligone Jonavos rajone, kur kitados marširavo apie 15 tūkst. sovietinių kareivių, dabar ši vieta paversta Baltijos šalių karinių pratybų vieta. Lietuvai manevrai kainuos apie 200 tūkstančių litų, kurie skirti iš programos "Partnerystė tarpusavio labui".

Tik ką baigėsi Baltijos šalių jūrų manevrai, trukę 8 paros. Operacijoms vadovavo Lietuvos kariūnai.

(nukelta į 3 psl.)

Birželio 14-oji

*...Paliko dubenį, garuojančią ant stalo,
Ir ugnį krosnyje rusenančią,
Ir nepamelžtą karvę paupy,
Ir šunį kaukiantį...
Ir nebegrūš čia niekados-
Svetimi kraštai priglaus jų kaulus.*

*Ir vėl kvepia žalias birželis...
Palaukėj vėl siūbuoja beržas žalias...
Naujoji Vilnia. Ant bėgių žydi rožė kruvina-
Iš čia kadaise prasidėjo
I gulagus kelias.*

Iš Aldonos Kazlauskienės lyrikos

Šilutės raj.

Éjimas namo

*Ilgus nelaisvés metus éjome namo. Iš miškų, kaléjimų, iš taigos, iš šachtų, iš užjurių visi mes éjome namo.
Ar jūs matėte Kašubos bareljefe išvargusias, vis dar einančias kojas? Tai mūsų vargo motulių kojos. Kur jos begali eiti? Tiktai namo. Kur paliktas nelaistytas darželis, nešluotas kiemelis, neužkabintas tvartelis, nelakintas šunelis...*

Mačiau jos sūnų viduržiemyje miestelio aikštėje pamestą. Basos suveltos artojo kojos kruvinos ir sustingusios. Jis éjo namo...

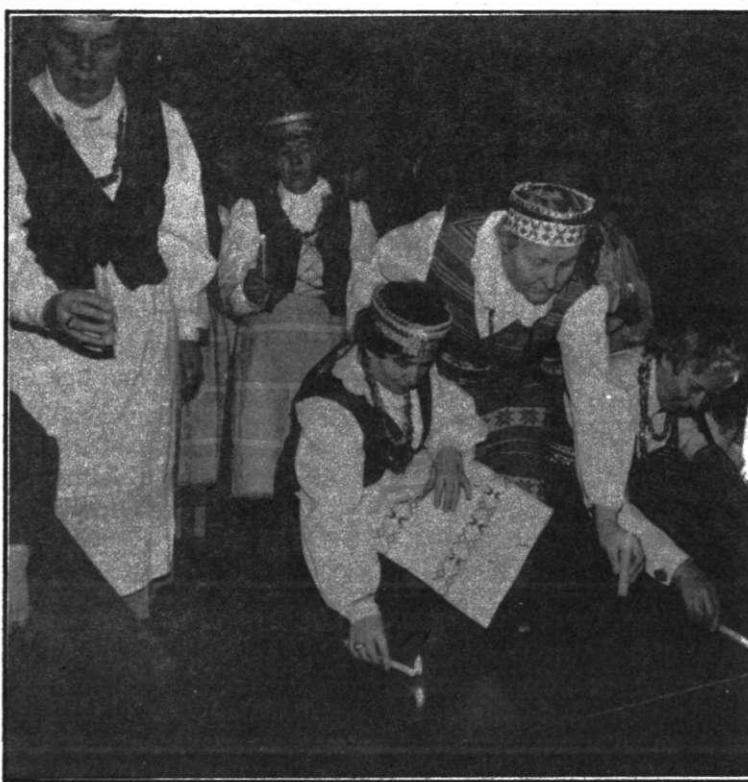
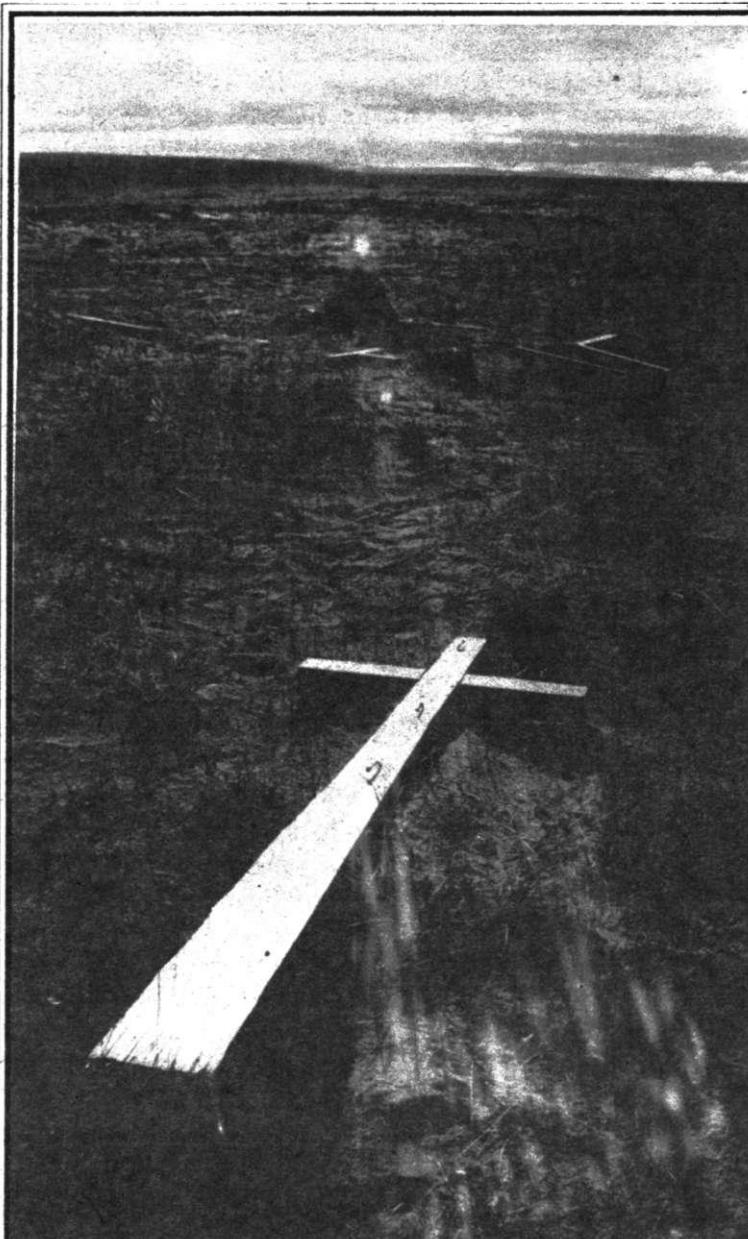
Mačiau suskeldėjusias Amilios kojas, pilnus tarpupirščius svetimos žemės. Namo ji éjo kliedėdama: "Vi-si Debeikių bažnyčios žarandeliai dega, aš tokia mažutė, mažutė, trispalve juosta per juosta", - merdėdama šviesėjo. Ir išsipildė jos sapnas: žarandeliai švietė, vargonai grojo, visos Debeikių bažnyčios žvakės degė, minios žmonių ją sutiko. Ji parėjo- tokia mažutė, savo austame diminiame "abrūse" suvyniota, trispalve juosta per juosta.

Mačiau nuo tévynės ilgesio pablūdusio Bružo pamelusias kojas. Jis pušnis ant pečių per taigos gruodą nešesi, į Lietuvą skubėjo. Neparėjo. Raitas komendantas parvarė. Užgeso su viltinga ašara: "Jau visai nebetoli Lietuvėlės buvau, jau Užpalių bažnyčios mūrus mačiau". Negera Bružui. Svetimų medžių šaknų jo kauleliai perverti liko. O taip norėjosi namo...

Ir kai išsipildė ta goda, kai atsivérė nuo kalnelio tavo sodybos praretėj klevai, kai persižegnojės bučiavai gimtujų namų staktą, išėjo apšepes žmogus ir piktais prabilo. O kai apkabinai obelį, tave šunimis užsiundė, akmenimis apmėtė. Tavo namai buvo nebe tavo. Bet ir dabar ne tavo.

Mačiau motiną, raudančią ne žuvusio, o išdavusio. Priešo ginklas- séti nevilti. Neviltis gindo keliaklupsčiautoją, kolaborantą, išdaviką. Neviltis mūs slégė ilgus metus, ne visi ištvérėme. Bet kai išižiebė Viltis, kodėl ne visi buvome su Lietuva? Kodėl buvo ir yra atkalbinėjančių ir mulkinančių? Gal ir tuščia šiandien mūsų ranka, bet būkime kartu- tikėk: mes dar įkursime mūsų namo židinio ugnelę. Mes dar sušildysime tave, Lietuva. Ateik ir tu, kuris tąsyk mane šunimis užsiundė ir akmenimis apmėtē. Ateik sušilti.

Ričardas KALYTIS

1995m. birželis

TREMINTINYS

Nr. 23 (164)

2

Irena SMETONIENE

1995 birželio 14-oji

*Mes nešam akmenis
Su nukankintų brolių,
Motinų ir seserų vardais.
Mes nešam akmenis
Su mirusiuju Sibire vardais
I Laisvės Kovą Aukuruš įmūryt.
Ir nešime ilgai...
Kol neišdrįsiai atgailos
Žodžius ištarti
Ir nepravirksite kartu
Jūs su mumis.
Tad nebijo kit, buvę komunistai,
Šių akmenų, šventų, kaip kryžių.
Bet atgailaukit, kad neteistų
Istorijos ir amžinybės teismas.
Mes nešam akmenis
Pašventintus, ne keršto,
Kad atmintis ir žmoniškumas grįžtu,
Mes nešam akmenis.*

Gedulo ir Vilties dieną minint

A. KAIRIO nuotr.

Penkiasdešimt metų materialistinė pasaulėžiura griovė dvišinių pasauly. Pakirdę suvokėme (deja, ne visi), kokie vargani, apvogti ir nualinti esame. Trispalvė, himnas, gimtoji kalba, atstattytas Nepriklausomybės aktas ne visus pažadino, ne visi ryžosi kovoti iki pergalės. Ne visi suvokia, kad kryžiaus kelias dar nesibaigė, kad kalėjimų, lagerių ir tremties žaizdos dar neužgiję. Ar kada nors jos užgis? Gyvenimas nelepinė. Tapome irzilus, piktis. Norėdami likti teisus, juodiname kitus tuos pačius, su kuriais buvome kalėjimuose, lageriuose, tremtyje. Kodėl mes tokie, kur mūsų vienybė, ką tokiu elgesiu pasieksime? Ar taip padėsime Tėvynei? Vardan pinigo, garbės, minkštostės užmiršome sažinę, patriotizmą. Auga nusikalstamumas, žudomi negimusieji, gimusieji paliekami likimo valiai, kasdien daugėja bedarbių. O mes, sustojo kryžkelėje, ginčiamės, svaidome piktus žodžius.

"Jeigu tauta turi meilės, jeigu meilė yra virtusi tautos būsenai, jokios devynios nelaimės jai nėra pavojingos. Meilė ją padaro atspariai kančios ardomai jėgai, tauta iškenčia ją ištikusias negandas ir prisikelia išskaitinta bei sustiprinta tolimesniams gyvenimui" (A.Maceina).

Prisimenu tremtyje iš Vorkutos lagerių gautą draugo laišką: "Juo labiau siaučia audra, tuo stipriau jaučiu krūtinę pavasario artumą, jaučiu galingą jo srautą, matau jį lyg Nemuną iš krančių besiveržiantį, ir tada širdis prisipildo kažkokio naujo ir nezinomo džiaugsmo. Sakyk, gal tai džiaugsmas būsimų dienų, o gal maža kibirkštėlė atpilda už mūsų vargus?..."

Belgijos kun. vienuolis Philas Bosmanas yra pasakęs: "... Žmogau, tu atėjai į šią žemę gériui ir džiaugsmui, kad mokėtum juoktis, dainuoti, gyventi meilėje, apdovanotai visus, esančius aplink tave. Gavai rankas, kad galėtum dalyti širdį; gavai dvi rankas, kad galėtum broliškai apkabinti kitą žmogų..."

Apkabinkime vieni kitus! Vedžiotieji tamsybėse, pakelkime galvas, atgręžkime veidus į saulę. Nesuduokime klaidinami, provokuojami, neatsisakykime savo sprendinų.

V.RAVKA

*Amžiną giesmę tyliai oš ažuolėliai,
pasodinti prie paminklo partizanams
Jonavoje, ir bylos apie jų nepalaužiamą ryžtą kovoti už Lietuvos laisvę.*

Nuoširdžiai dekojame p.Stasiui Sulai, gyv. JAV, paaukojusiam 300 dierių, ir p.Vytautui Mačiui, gyv. Australijoje, paaukojusiam 290 litų partizanų paminklo statybai Jonavoje.

Paminklo statybos komisijos pirm. V.GABUŽIENĖ

Džiaugsmingai sutiko okupantus

1940m. birželio 15d. vakarą Kaune pašiudė sovietiniai tankai. Keli šimtai jaučiu žydų susibūrė Laisvės alėjos gale. Moksodamai raudonais skudurėliais, sveikiuno juos ir šaukė "Ura"! Tai tešėsi visą naktį.

Birželio 20-ąją mane pasikvietė naujas Saugumo departamento direktorius Antanas Sniečkus ir įpareigojo dalyvauti mitinge. Petro Vileišio aikštėje susiradę vietą netoli tribūnos, pamačiau, kad susirinko labai daug žmonių, dauguma jų - žydai. Prie tribūnos plaikstėsi dvi vėliavos: Lietuvos trispalvė ir sovietų raudonoji. Aukštaičių gatvėje prie vandentiekio stovėjo du kariški sunkvežimiai, vaikštinėjo sovietų karai. Mitingo atidaryme kalbėjo Justas Paleckis, po jo Motiejus Šumauskas, Adolfas Janušas ir kt. Visi oratoriai koneveikė Lietuvos valdžia, liaupsino Sovietų sąjungą ir jos vadą Josifą Staliną. Po kiekvienos kalbos

dauguma dalyvių švysčiojo kumščius aukštyn, o pabaigoje sugiedoję. Internacinalą. Po mitingo susirikiavę iš P.Vileišio aikštės Aukštaičių gatve visi patrakė į Savanorių prospektą. Eisenos priekyje jojo du žydai, dar kažkiek jų važiavo iš paskos trikinke "tačanka", už kurios éjo likusieji. Minia pamažu slinko Savanorių prospektą, pasuko į Laisvės alėją, trumpam stabtelėjo prie Pažangos rūmų- mat balkone puikavosi dideli Stalino, Molotovo ir Kalinino portretai, kol sustojo prie Laisvės alėjos Nr.6 (prie Sovietų sąjungos pasiuntinybės). Balkone stovėjo Dekanozas, Poznianekas ir kiti. Padékojė už Kauno "išvadavimą", demonstrantai išsiskirstė.

Ivykdės užduotį, nuéjau į Saugumo departamento, bet direktoriaus neradau. Tai buvo pirmasis Lietuvos komunistų suorganizuotas mitingas.

Krizostomas ŠIMKUS

Pse

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Politikos komisiros ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio štabo vertinimas

Lietuvos Respublikos Seimo 1995m. gegužės 18d. nutarimas Nr.1-898, kuriuo skelbiamas netekusiu galios Lietuvos Respublikos AT 1990m. spalio 18d. nutarimas Nr.1-690 "Dėl aukštųjų partinių mokyklų diplomų nepripažinimo", gali būti laikomas tam siausiu komunistinių (bolševikinių) jėgų, įsiskverbusių į Valstybės valdymą, revanšu ir mankurtimo laimėjimu prieš Lietuvos laisvės kovą bei rezistenciją, prieš Lietuvos mokslo ir aukštojo mokymo prestižo kilimą pasaulyje.

Primename, kad ši klausimą nagrinėjant, dar Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Švietimo, mokslo ir kultūros komisijoje, į kurią įėjo L.Šepetys, B.Genzelis bei M.Stakvilevičius, vienu balsu prieita prie nuomonės, kad aukštųjų partinių mokyklų diplomai negali liudyti apie aukštajį išsilavinimą. O dabar M.Stakvilevičius pristatė nutarimą, priešingą ankstesniajam. Tokia pozicija laikytina veidmainiška ir amoralia.

Gédingas nutarimas priimtas po to, kai Lietuvos aukštųjų mokyklų Rektorių konferencija nutarė, kad aukštųjų partinių mokyklų mokymas buvo pagristas pseudomokslais (TSKP arba VKPb istorija, moksliniu ateizmu, moksliniu komunizmu ir pan.). Lietuvos aukštostosios mokyklos paskel-

bė, kad minėtieji diplomių ir toliau nebus pri pažistami. Tokiai nuostatai pritarė Lietuvos mokslo taryba. Čia svarbu pažymėti, kad vadovaujantis komunistų (bolševikų) partijos mokymu, mūsų tauta buvo kankinama, tremiama, naikinama. Žiauri okupacija buvo vadinama išvadavimu, o išvaduojo jamoji kova - buržuazinių nacionalistų sukeltu pilietiniu karu, banditizmu. Šios partijos mokslas šlovino Staliną, o kai partijos išugdytai nomenklaturai tai tapo nenaudinga, ji Staliną po mirties émė dergti. Dar ir dabar bandoma teisintis, kad mes esame stalinizmo, o ne raudonosios komunistų (bolševikų), teroro aukos.

LDDP daugumos balsais priimtas nutarimas dar kartą atskleidė tikrąjį šios partijos veida, nostalgiją tų laikų, kai buvo žudoma tauta.

Beje, ir tarp baigusiuosius aukštostasias partines mokyklas yra asmenų, kritiškai vertinančių igytaji mokslą ir pasiryžusiai tornauti Lietuvai.

Kviečiame sąmoningus piliečius, išigijusius aukštųjų politinių mokyklų diplomas, nenaudoti jų aukštojo mokslo įrodymui.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Politikos skyrius, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio štabas

"Laisvės kovų archyvas" Nr.14

LPKTS išleido 14-ąjį "Laisvės kovų archyvo" numerį.

Svarbiausieji šio numerio straipsniai:

D.Kuodytės "Lietuvos Laisvės Armija ir jos reikšmė pokario pasipriešinimui" ir tos pačios autorės parengtas "LLA dokumentų rinkinys".

V.Indrašiaus "Pasipriešinimas sovietiniams okupantams Zarasų krašte 1944-1945m." Pasakojama apie tėvą ir sūnų Kazanus, Balį Pupeikį-Taurą, jo sesers ryšininkės Valės-Vaidilutės nužudymą; apie Gaidžių šeimos sudeginimą; apie Juozą ir Antaną Streikus ir jų šeimos tragediją; apie Petro Mačiūno būri, veikusį Salako ir Dūkšto apylinkėse; Kazimiero Kaladinsko būri, veikusį Salako ir Degučių valsč.

V.Striužo "Labanoro girios Kauneliškio kautynės". V.Kašėtos "Antisovieti-

nio pasipriešinimo mastai Lietuvoje 1945-1953 metais".

"Apie represines struktūras" (J.Starkauskas parengė medžiagą "LSD 4-osios Vetrovo divizijos veiklos 1950 metais" ir "Čekistikų žvalgybininkų pažyma apie Lukiskių kalėjimą").

"Antinacinio pasipriešinimo" skyriuje spaudinamas A.Vokietaičio pasakojimo tēsinys (Pradžia Nr.13).

Platus skyrius "Atsiminimai, liudijimai, svarsymai": J.Koželio "Leitenantas Adolfas Eidintas"; Z.Jaškos užrašyta: "LLA žemaičių legionas, A.Kubiliaus grupė"; "Su A.Kubiliaus parašiutininkais" B.Petkevičius rašo apie vieną iš LLA organizacijos vadovų gen.ltn. Motiejų Pečiulionį, apie jo įtaką nepriklausomos Lietuvos kariuomenės ir LLA kūrimui, jo kalinimą Šilutės Maciukų lageryje, Vorkutoje, Uchtos invalidų namuose.

"Literatūriname puslapyje" skelbiami saviausios batalionų karių laiškai. Skyrelį parengė R.Zizas.

Natalija PUPEIKIENĖ

Naujos knygos

Savaitė Seime ir Vyriausybėje

(atkelta iš 1 psl.)

■ Seime ir Vyriausybėje vyko ir kiti svarbūs įvykiai, kurie galbūt nėra tokio valstybinių "skambesio", bet aktualūs kiekvienam žmogui.

Seimo narys K.Antanavičius kritikavo LDDP vykdomą privatizavimą. Dar 1992m. jis pateikes svarstyti turto privatizavimo projektą, tačiau atėjusi į valdžią kairiųjų dauguma nukišo jį į stalčius. O kaip dabar vyksta privatizavimas? K.Antanavičiaus žodžiais, jis net blogu nesiverčia liežuvius pavadinti...

■ Su "prichvatizacija" susijęs ir profsajungų turto nacionalizavimas. Įvykusioje profsajungos susivienijimo vadovų spaudos konferencijoje pareikšta nuoskarda, kad visuomenė suformuota nuomonė, jog profsajungoms rūpi tik turtas. Visose šalyse jos rūpinosi darbo sąlygomis, apsauga, socialiniu draudimu. Nacionalizavus profsajungų turta, žmogus liko be gynėjo, ir darbdavys gali, net apeidamas įstatymą, nesit ižmogų į gatvę. Profsajungos kritikuja LDDP vadovus, kad jie nusavino profsajungų turta, pavyzdžiu, rūmus Druskininkuose, ir juos pardavé abejotinos reputacijos verslininkams ir firmoms.

Atvirai kalbant, visuomenėje liko sovietinių profsajungų, kaip partinio aparato valios vykdytojo, įvaizdis, ir jis sunku iš žmonių sąmonės išgulti.

■ Pirmadienį buvo pažymėtos 69-osios Lietuvos radiofono metinės. Dabar veikia 114 valstybių iš 25 privatus siustuvai.

Tačiau, skambiai žengiant į Europą, kiek primirštis tragiskos deportacijos pradžios metinės. Gedulo Vilties dieną, trečadienį, dauguma renginių įvyko Kaune, tačiau Lietuvos dabartinėje sostinėje valdžios vyrai buvo užsiémę politika, bizniu, NATO ir ES vilionėmis, o žmogus, tašytas per gulagus, marintas lageriuse, kasyklose, sibiruose, taip ir liko pamirštasis.

Kalbėta ne vien apie lietuvius, kurių vien per 1941-ųjų birželio 14-18 naktis buvo išvežta apie 34 tūstančiai. Gedime žydų, išnaikintų načių kalavijo, rusų, ukrainiečių, lenkų ir daugelio kitų tautybių žmonių, nukentėjusių nuo Stalino, saulės smūgiu...

...Su grauduliu ir pasididžiavimu prisimenu moterėlę iš Luodžių kaimo Zarasų rajone. (Nors tai gal ir ne į temą...) Maitinus šeimyną savo sugrubusiomis rankomis, ji buvo ištremta į Irkutsko taigą, kur žuvo jos vyras, o sugrįžęs į Lietuvą ir vien-turtis sūnus. Grįžo Adelė Stulgienė namo, o jos namą užėmusi kolūkio kontora. Nusipirklo trobelė Salake, ir vis klūpodavo prie sūnaus kapo. Ne teko matyti jai sugrąžintos žemės-mirė karštą vasarą uogaudama. Bet kad ta žemė ir nebuvuo grąžinta: LDDP žemėtvarkininkai pareiškė, kad jai nedaug gyvent belikę...

Tiesą sakyti niekada nevelu

Konservatorių partijos vadovybė paskelbė memorandumą dėl "grėsmingų Vyriausybės veiklos padarinių". Nerimą kelia Vyriausybės pasirašyto paskolos, per dvejus metus pasiekusios astronominę 4,1 mlrd. litų sumą, ir garantijos užsienio paskoloms. Tik 17,5 proc. šios sumos panaudota investicijoms ir gali sugrižti į iždą. Visa kita - "pravalgyta". "Per trejus metus Vyriausybė sukuria 7 mlrd. litų užsienio ir vidaus skolą", - išpėja konservatoriai. Ta skola viršys dvejų metų valstybės biudžetą. Pensijos nuo 1992m. vidurio sumažėjo net 4 kartus. Vyriausybė dangstant prichvatizavimą, "beveik du trečdaliai privatizuotino valstybės turto iššvaistytą be jokio pardavimo už pinigus ar investicinius čekius". Iki Seimo rinkimų nė viena valstybinė įmonė netapo pri-vacija be privatizavimo.

Konservatoriai teisūs- niekas neatsiranda iš nieko. Krokodilo ašarų liejimas dėl dešiniųjų išardytų kolchozų ir gąsdinimai, kad dabar dirbantys piliečiai turi uždirbti duoną bemaž milijonui pensininkų, yra laužti iš piršto. Nūdieniai pensininkai, o tuo labiau buvusieji tremtiniai ir politiniai kalinių, sočią ir aprūpintą senatvę užsidirbo su kau-pu. Valstybės turtas, sukurtas jų darbu. Tik dabar jis nusavino, atėmė, pasidalijo buvusios partinės nomenklatūros ir su jomis susijusios nusikalteliškos struktūros. Naujieji turčiai negalėjo atsirasti iš niekur. Tai ne tik trečdario valstybės piliečių apiplėsimas, bet ir ižūlus pasityčiojimas iš jų. Tai ne tik jų darbo nuvertinimas, bet ir dorovės principų tryprimas. Saujėlei nuvoriš (statistika rodo tokį esant tik 7 proc.), susigrobusių ar kitaip pasisavinusių valstybės turtą, nerūpėjo ir nerūpi nei valstybės interesai, nei Tėvynės ateitis, nei piliečių gerovė. Teisin-gumui būtų nelengva atskirti juos nuo sąžiningų ir dorų verslininkų, tačiau tai padaryti anksčiau ar vėliau reikės.

Pastaruoju metu suaktyvėjo vadinamu-jų nuosavybės saugos šalininkų veikla. Jie gana "moksliskai" postringauja apie teigiamą nuosavybės vaidmenį ugdaunt demokratinę visuomenę, tačiau, kaip vandens į burną paėmę, tyli apie tos "nuosavybės" at-siradimą. O juk nuosavybė tik tada teisėta, ir tik tada tokia atsiranda, kai ji įgyjama teisėtū būdu. Vogimas, grobimas, apgaulė, prichvatizavimas, pasinaudojimas tarnybiniene padėtimi susigrobtu turto nuosavybe anaiptol nepaverčia. Bruzdesys dėl "nuosavybės saugos" rodo, kad valstybės turto pri-chvatizavimas eina į pabaigą, kad nuvorišai ne juokais susirūpino savo įvaizdžiu. Pa-lengva artėja tas metas, kai kiekvienam grobstytojui, sukčiui, stašaitiško tipo nuvo-rišui labiausiai reikės padorau, sąžiningo žmogaus kaukės. Tuo pradėta rūpintis gana kvalifikuotai.

Todėl tie, kurie analizuodami visuomenėje vykstančius procesus, atskleidžia tikrąsias ekonominės suirutės, valdininkų korupcijos ir didžiumas gyventojų nuskurdinimo priežastis, yra labai reikalingi apkvali-lintos pilietinės sąmonės blaivintojai.

Kai tautą ištikdavo katastrofinės nelaimės, visada rasdavosi tiesos sakytojų. Nū-dienai- ne išimtis.

Edmundas SIMANAITIS

Diskusijos Lietuvos Respublikos Seime žemės klausimu

1995m. gegužės 18d. buvo svarstomas įstatymo dėl Piliečių nuosavybės į išli-kusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvar-kos ir sąlygų pakeitimo ir papildymo pri-ėmimas. Pranešėjai: Žemės ūkio minis-terijos sekretorius S.Staliūnas ir Agrarinių komiteto pirmininkas M.Pronckus.

3 str. 5 punkto 11 dalis. Siūlomas paketimas: "Gražinamas natūra ūkininko ūkio kūrimui buvusios žemės valdos žemės sklypas gali būti padalintas šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytiems asme-nims jų tarpusavio susitarimui, jei šie asmenys gyvena kaimo vietovėje, arba kiekvienam iš jų tenka ne mažiau kaip 3 ha žemės ūkio naudmenų. Kitais atvejais žemė ūkininko ūkio kūrimui graži-nama natūra tik asmenims, sudariu-siems notariškai patvirtintą susitarimą dėl sugražintos žemės valdymo bendro-sios nuosavybės teise."

Politinių kalinių ir tremtinų Laisvės frakcijos nario P.Jakučionio nuomone, 11 dalyje bandoma riboti nuosavybės tei-ses tų žmonių, kurie atgauna nuosavybę arba kurie paveldėja nuosavybę iš buvusio savininko, jeigu to savininko jau gyvo nėra. "Man atrodo, kad tuos visus apribojimus reikėtų išbraukti. Tie žmo-nės, kurie turi teisę atkurti natūra ūki-ninko ūkio kūrimui buvusios žemės val-das į žemės sklypą, gali jį pasidalinti su-sitardami tarpusavyje savo nuožiūra. Mano nuomone, nereikia čia, įstatyme, reglamentuoti, kaip tas sklypas turėtų būti padalytas. Tai yra savininko teisių ribojimas."

Lietuvos demokratinės darbo parti-jos frakcijos narys A.Albertinas (kalba netaisyta): "Gryna negalima paremti P.Jakučionio pasiūlymo. Pirmiausia ger-biamajam A.Baleženčiui aš turi atsakyti dėl Žmogaus teisių konvencijos pa-žeidimo. Pirmiausia išlikusio nekilno-jamojo turto gražinimas tiems savininkams, kurie jį turėjo prieš 50 metų, ir atėmimas iš šių savininkų, kurie jį dabar įvaldė per 50 metų, sukūrė naują turta, tai čia yra kaip tik žmogaus teisių pažeidimas. Ir mes šią įteisinarame. O jeigu jau ir valstybė nesikiš iš žemės tvar-kymą, tai mes tokią "betvarkę" padary-sime, kas dabar yra padaryta ir dar toliau daryti "betvarkę"? Tai jūs, ponai, pagalvokite. Norite padaryti tokį chao-są kaime, kokio dar pasaulis nematė. Teikdami tokius pasiūlymus, pirmiau-sia pagalvokite, kokios pasekmės gali būti. Aš remiu pranešėjo tekstą."

A.IZAKENAITĖ

Žurnalistai - ne nusikaltėliai

Dabartinės valdžios netvarkos viršunė- sensacija, kad krašto apsaugos pareigūnai (policija) nusikaltėlius iš teismo salės nugabeno ne į kalėjiną, bet užmiesčio miškan į mafijos organizuotą puotą.

Ir nei Vidaus reikalų ministras, nei vyriausiasis policijos komisaras neat sistatydino. Turbūt neatleisti iš pareigų, nenubausti ir žemesnio rango viršininkai už aplaidumą. Idomiausia tai, kad užuot padėkojusi ir apdovanojusi laikraščio "Lietuvos rytas" žurnalistus, kurie laiku demaskavo tą nusikaltimą, teisėtvarkos viršininkai juos ēmė smerkti, reikalauti paaškinimo, kaip, kieno padedami jie sugebėjo tą nusikaltimą atskleisti.

Galimas daiktas, kad mafija jų asmeninę apsaugą ar juos pačius netrukus paims ikaitais ir pareikalaus išpirkos geros šūsnies "zaliųjų".

Tad neleškokite kaltų tarp jums padėjusių žurnalistų, o iš pagrindų tvarkykite reikalus Vidaus reikalų ministerijoje ir teisesaugos sistemoje.

Aleksandras JUŠKA

Aktualus komentaras

Česlovas IŠKAUSKAS

Kaip ir Kovo 11-ąja Lietuvai atgimė viltis...

Nuo birželio 12-osios Lietuva ir dar dvi Baltijos valstybės tapo kandidatėmis į Euro-pos Sąjungą. Dabar joje yra 15 narių. Pernai po referendumu prie 12 ES "seniūvių" pri-sijungė Austrija, Suomija ir Švedija. Norve-gijos gyventojai nedidele balsu persvara atsisakė jungtis į Europos bendriją.

Dabar prasideda tiesus kelias į pačią Eu-ropos ekonominę organizaciją. Kandidatams skirtas perpus trumpesnis laikotarpis, negu šešioms Rytų Europos šaliams. Ir galima tikėtis, kad 2000-ieji bus išsiliejimo į ES metai.

Tačiau Lietuvos laukia nelengvas per-reinamasis laikotarpis. Lietuva turės pasiek-ti, kad jos infliacijos vidurkis neviršytų tri-jų Sąjungos narių mažiausią infliacijų vi-durkio. Turint galvoje, kad gegužės mėnesį infliacija Lietuvoje sudarė 2,2 proc. (oficiali statistika), galima prognozuoti, kad Europos šalių lygi pasiekti bus sunku. Kita vertus, bankų ilgalaikės palūkanos turi sumažėti iki 2 proc. ES valstybių metinių palūkanų vidur-ki, vadinas, šalies ekonomika turiapti labai efektyvi. Lito svyravimas negali viršyti 2,25 proc. Jau vien tik po lito "prišiūmo" prie JAV dolerio mūsų nacionalinis pinigas nu-vertėjo 40-ia procentų.

Taigi reikalavimai griežti, ir juos įvyk-diti, kad taptume tikrasis Europos Są-jungos nariais, dabar atrodo utopinė idėja. Gal todėl ne visi Lietuvoje džiaugsmi-gai sutinka Lietuvos veržimasi į šią orga-nizaciją. Štai socialdemokratai mano, kad štuo keliu eidami nusmukdysime žemės ūkį, kuris Europoje bus nekonkurentiškas, nai-kinsime baltiškąją kultūrą, prarasime nacio-nalinių savitumų. Tautininkų nuomone, sto-dami į ES, neišvengsime socialinio sprogimo: kils kainos, didės nedarbas.

Apžvalgininkai mano, kad tokios skeptiškos nuotaikos ateina iš Skandinavijos šalių, kurios pernai išgyveno referendumu dėl stojimo į ES būnų. Tik Norvegija (beje, NATO narė) atmetė susiliejimo su ES idėją. Betgi Lietuva- ne Norvegija. Mes dar nesame ekonomiškai stiprūs ir savarankiški. Lietuva- kaip slenkstis- mindomas, alinamas didžiujų šalių interesų san-kirtos. Rusija stebi mūsų elgesį, laukdama, kada galės įtraukti mus į savo itakos sferą. Šiaip ar taip svarstysi, ES priešininkų té-ra koks 20 proc. Kol kas jų argumentai silpni ir abstraktūs. Lietuvai arba nėra pasirinkimo, arba jis vienas- gržti į rusiškos meškos glėbi. O narystés Sąjungoje šalininkų argumen-tai daro išpūdį. Štai dar vienas: ES šalys skirs stojančioms valstybėms per perei-namuosius 5 metus 6,7 mlrd.ECU...

Vilionės patrauklios, skaičiai išpūdin-gi. Lietuvai gime viltis'.

Drukininkai

1995m.birželis

TREMINTYNYS

Nr. 23 (164)

5

Algimantas LELEŠIUS

Mes menam tą rūstų birželi...

V.Cinauskui

**Mes menam tą rūstų birželi:
Tauta užkaltuos vagonuos,
Rauda jos graudi be galos
Tėvynės žaliuosiuos kloniuos.
Išniekintos laisvės agonija.**

**Mes menam tą rūstų birželi...
Sudiev tau, giminės berželi...
Tave gal akis prieš užmerkdamas
Regésiu kaip mes apsiverkus.**

**Mes menam tą rūstų birželi...
Gūdi neviltis mus alino
Ir ratų bilsmas patrakęs,
Ir motinų liūdnosios akys...**

**Mes menam tą rūstų birželi...
Kelione į tundrų šalį.
Tremties graudulingą sakme
Paklaikusios pūgos sekė...**

Kazlų Rūda

Juozas LATOZA

Grīžau kad liudyčiau

Teisinys.Pradžia Nr.20

Stojuosi ant kojų

Po šito netikėto, baisaus sukrėtimo atskvošėjau, susitardžiau, apsiraminau negreit. 1932m. birželio mėnesį išvažiau į Tauragę ir įstojau į kariuomenė aspirantu. Į karą mokyklą nėjau. Apmokymui pasiuntė į 2-ąjį D.L.K. Algirdo pėstininkų pulką Kaune, Šančiuose. Čia greit paskyrė raštininku. Sekėsi gerai: mokiau atsiliekančius karininkų vaikus, turėjau leidimą išeiti į miestą. Dar tarnybos laikui nesibaigus, gerasis mano viršininkas majoras Butkevičius surado man darbą Žemės ūkio banke. Atitarnavęs kariuomenėje, 1934 metais pradėjau dirbtį vyriausiuoju buhalteriu Kalvarijoje. Pravertė komercijos mokykloje įgutos žinios. Buvo gera įsitikinus, kad moki, sugebi ir kai ką daugiau, negu reikalauja užimamos pareigos. Pasi jaučiau esąs savarankiškas, atgavau pasitikėjimą savimi. Pamažu prisimiršo ir išgyventos netekty, skriūdous, skausmas, skurdas. Kalvarijoje gyvenęs pusbrolis Juozas įtraukė į jaunalietuvių veiklą. Ne nuobodžiau.

1938 metais, Teisingumo departamento direktoriui, buvusiam Kalvarijoje teisėjui Diržiui rekomendavus, perejau į Teisingumo ministeriją. Paskyrė mane vyriausiuoju buhalteriu ir pasiuntė į Raseinius, dave užduotį pervesti tenykščio kalėjimo buhalterinę apskaitą į itališkąją dvejybinię sistemą. Atvykęs sudariau kalėjimo ūkinės veiklos balansą. Išaiškėjau 2000 litų trūkumas. Kalėjimo viršininkas atsargos kapitonas Vėderis tą trūkumą padengė, užpajamavęs reikalingą kiekį iškastų durpių, bet jautėsi ižeistas, ir mūsų santykiai nebuvavo itin draugiški.

Tarnybinį atlyginimą gavau 430 litų. Nuomojau kambarį Vytauto Didžiojo g. pas amerikoną Valaitį. Gyveno jis su žmona ir dvieju dukrom. Tris kartus per dieną maitinausi valgykloje (per mėnesį mokėjau 60 Lt). Prenumeravau žurnalus, skaičiau knygas, mokiausi lietuvių kalbos, fizikos.. Politika niekada nesidomėjau, bet jau nuo komercinės mo-

kylos laiką pamégau visuomeninį darbą su jaunimu: buvau pavasarinkinas, ateitininkas. Kalvarijoje buvau įsitraukęs į jaunalietuvių veiklą, priklausiau ir tautininkams. Nuo kultūrinio darbo su jaunimu nenuisalinau ir Raseiniuose: buvau paskirtas miesto jaunalietuvių vadu ir apskrities propagandos vadovu. Turėjome savo orkestrą, didelį chorą, kuriame ir pats dainavau; dalyvavau ir vaidybos grupėje. Sutvarkėme stadioną, ji aptvėrėme, apsodinome liepaitėmis; subūrėme pajėgiai futbolo komandą. Rengdavome šventes, vaidinimus, jaunimo pramogas, vakarėlius. Šis darbas man patiko, ir jam atidaviau visą savo laisvalaikį; niekada nėjau į miesto inteligenčių, valdininkų rengiamus pobūvius, arbatėles. Buvo smagu gyventi, dirbtis su jaunimu, matyti stiprėjančią, gržėjančią savo Tėvynę. Troškau visomis išgaliemis Jai padėti.

Raseiniuose praleisti metai buvo laimingiausias, šviesiausias mano gyvenimo tarpsnis.

Nelaimingieji 1940-ieji

Jau vasara. Miesto aikštėje ant tvirtų vyžotų kojų išdidžiai stovi Žemaitis. Šalia suręstas paukštiniimas, ant kurio užlipa moteris raudonais batais ir sako ugningą kalbą:

-Galų gale atėjo šviesūs laikai! Sulaukėme.. Esame laisvi!

Ji sako tiesą- atėjo dar negirdėta laisvė: laisvė meluoti, veidmainiauti, apgaudinti; laisvė išduoti tėvą, motiną, broli, parduoti savo Tėvynę...

Iš valgyklos (ji prie aikštės) žingsniuoju į tarnybą. Tebeklykuojau ja moteris raudonais batais, jai ploja miesto padugnės.. Šlykštus vaizdas! Mano petį paliečia kaž-

Atkurta katalikių sąjunga

VILNIUS. Birželio 3d. Radvilų rūmuose įvyko Lietuvos katalikių sąjungos atkuriamasis suvažiavimas. Katedroje šv.Mišias atnašavo Panevėžio katedros rektorius monsinjoras Juozapas Antanavičius. Dalyvavo apie 500 delegacijų ir garbės svečių. Tarp sveikinimų ir linkėjimų žodį tardama viėnia iš JAV, Pasaulio lietuvių katalikių sąjungos pirmininkė dr. A.Slepetytė- Jančienė, papasakojo šios labdarinės organizacijos kūrimosi ir veiklos istoriją nuo 1908m. iki paskutinio kongreso 1940m. Vilniuje. Ji pateikė daug žinių, kaip 1947m. išėviojoje bendram darbui susivienijo lietuvių katalikės, ēmė steigtis Sąjungos centrai Prancūzijoje, JAV, Kanadoje, Argentinoje, Australijoje, Brazilijoje, bendradarbiavo su viso pasaulio katalikėmis gelbėdamos žmones nuo skurdo, pikto ir blogio. Kalbėta apie pagrindinius šios organizacijos tikslus ir veiklos apimtis.

Suvažiavimas išrinko Sąjungos tarybą ir valdybą. Pirmininke išrinkta kaunietė gydytoja Gražina Palokienė. Panmunės senelių pensionato direktorė.

Vytutas JANKEVIČIUS

Niekados neužmirškime, kad įmesdami į pasaulio ūdą nors menkintų gero dalele, mes jau geriname pasaulį

Marija Pečkauskaitė - Šatrijos Ragaus

ke, netardė, nors kitus, sakė, ir į miestą tardymams vedžiojo. Vieną tik sykį užėjė šiaip paklausinėjo, kaip gyvename, ir viskas. Į kambarį įėjina saugumo viršininko Deniušio padėjėjas (jo pavardės ir tada nežinojau), lydimas kalėjimo viršininko Vėderio ir jauno (lyg matyto) vyruko darbininko. Prisiminiau: kai tvarkėme stadioną, esu barės jū už nemokšiškai darbą... Vėderis pataikuniškai pakiša

parsidavėliui saugumiečiui kėdę. Šis sedėdamas ima iš spintos mano knygas ir pavartęs meta jas ant grindų. Lyg kažko ieškotų... Lauke po langais stovinuoja penki rusų karieviai su šautuvais ir užmautais durtuvaus. Jų įgula dar prieš mėnesį įsikūrė dvare prie miesto...

Baigę rauostis po mano daiktus, nieko neradę ir nepaėmę, liepia man rengtis ir eiti su jais. Išeinu vienplaukis, apsilikęs varšinį kostiumėli. Kareiviai pasišalino (ju "pagalbos" neprireikė...), o tie lietuvių išgamos- nusivarė

mane į kalėjimą. Nesupratau jų žiaurumo: na Vėderis gal džiūgavo, galėdamas štai taip atsilyginti man už išaiškintą skriaudą valstybei, kurią jam teko padengti, bet tas saugumo šunelis? Juk jo aš visai nepažinojau...

Kalėjimo raštinėje užpildė spausdinėtą blanką, liepė pasirašyti ir nuvedė į korpusą- už grotų. Ant stalą tą ankerą jau gulėjo gera šūsnis. Štai dabar bus dar viena daugiau: Juozas Latoža, Jono sūnus iš Batakių.

Už grotų

Mano vienutė antrame aukšte, nuo miesto pusės, ties korpuso viduriu. Langai tik iš pradžių buvo atviri, vėliau ant jų užkabino iš lentų sukalas dėžes. Dabar pro langą pasižiūrėti galėjai tik ant radiatoriaus pasilipęs, bet tai buvo draudžiamas. Jokių kaltinimų man nepatei-

(B.d.)

Juozas Latoža, 1936m.

Nuo Kražių iki Norilsko lageriu

Daug kančių ir pažemėjimo išgyvено Kelmės gimnazijos moksleivis Vladas Ežerskis, patekęs į hitlerininkų ir karebistų naugus. Jo keliais vingiavo ir per Kražių partizanų stovyklavietes, ir per Norilsko lagerių kalinių sukilimą. Idomūs Vlado Ežerskio prisiminimai, kurių ištraukas pateikiu skaitytojui.

Jaunystės metai

Gimiai ir užaugau Papilių kaime netoli Kražių. Vyresnieji daug pasakojo apie kruviniasias Kražių skerdynes, tad 5-e pradžios mokyklos skyriuje rašiau eileraščius apie jas ir Papilių piliakalnį. Giedojau Kražių bažnyčios vaikų chore, vaidinau dramos būrelyje. Vaikystė ir dalis jaunystės prabėgo prie Papilių piliakalnio. Baigęs Kražių pradžios mokyklą, 1939m. išsijau į Kelmės V.Putvio-Putvinskio gimnaziją. Priklausiau ateitininkų organizacijai. Pasibaigus 1940-ųjų mokslo metams, visus sukrėtė netikėta žinia - Lietuva okupuota. Tada sunku buvo suprasti, kodėl niekas nesipriešino.

Po atostogų grįžę į gimnaziją, radome daug naujovių. Kita direktorių, kita mokymo programa ir kt. Slogi atmosfera nežadėjo nieko gero. Prasidėjo areštai, trėmimai. Suėmė kun. S.Rimkų, mokytojus A.Bieliauską, P.Matulevičių, bibliotekos vedėją ir daug kitų. Areštus nutraukė vokiečių-sovietų karas.

Hitlerinė okupacija

Nauji okupantai Kražiuose įvedė naujų tvarką. Naujoji vienitinė valdžia vykdė jų įsakymus. Vėl prasidėjo žmonių areštai, žudynės, tik dabar vadovavo vokiečių karininkai. Masiškai šaudė žydus. Buvo nužudyta 10-15 mano bendramokslų žydų.

Suėmė mano broli Vincą. Jį būtų sušaudė, bet mokytojas Matulevičius, kun. Burbulis ir buvęs Nepriklausomos Lietuvos policijos nuovados viršininkas Jurevičius jį užtarė. Po to dar kelis kartus jį areštavo. Teko prašyti užtarimo Šiaulių gebitskomisarą. Kražiuose buvo nužudyta daug visiškai nekaltų žmonių.

Prasidėjo nauji mokslo metai. Kelmės gimnaziją užėmė vokiečių štabas. Teko mokytis neprietaikytose patalpose. Buvau literatų būrelio pirmininku. Toks buvo gimnazisto gyvenimas.

Kovos pradžia

Rytuose žlugo "žaibo" karas. Visi supratome, kad nei hitlerininkai, nei sovietai laisvės Lietuvai niekada neduos. Sužinojau, kad 1943m. susikūrė Lietuvos Laisvės Armija, siekianti atkurti neprik-

lausomą Lietuvą. I jos gretas buvo draudžiama priimti dalyvavusių žmonių žudynėse, kriminalinius nusikaltėlius. 1943m. vasarą Vytauto statytoje bažnyčioje Kražiuose daviau priesaką ir išstoja į LLA. Prisiekdamas tariau šiuos žodžius: "Aš, Vladas Ežerskis, ištomas į LLA, Dievo ir visų už Lietuvos laisvę žuvusiųjų akivaizdoje pasižadu kovoti už Lietuvos Nepriklausomybę. Gerai žinau, kad už išdavystę gresia mirties bausmė". Buvau ryšininku, platinau LLA spaudą, agitavau į LLA gretas patikimus žmones.

1944m. vasarą frontas sustojo prie Dubysos ir Šiaulių. LLA Kražių grupėje buvo apie 25 ginkluoti vyrai. Aš turėjau per štabo ryšininką teikti informaciją apie vokiečių kariuomenės ir raudonųjų partizanų judėjimą, perduoti spaudą, instrukcijas kitiem būriams. Ryši su Kelme palaikiau per "Dėde". (Gal tai tas pats Dėde, kuris paminėtas Daumanto knygoje "Partizanai"?)

Artejant frontui, nutarta Kelmės gimnaziją perkelti į Kražius. Perkėlimui vadovavo mokytojas M.Venslauskas, prisdėjau ir aš. Sužinojome, kad Skaudvilėje irgi norima įkurti gimnaziją. Išsiaiškinti padėtį, išvažiavau ten su dvi-račiu. Paaiškėjo, kad apie tai čia niekas net negalvoja. Rengiausi grįžti į Kražius. Deja... Vokiečių žandarai gaudė žmones suėmė ir mane. Apie 50 sugautų žmonių išvežė į Tauragės geležinkelio stotį. Ten buvo ir daugiau sugautųjų. Méginau bėgti, bet nepavyko. Nuvežė į lagerį Klaipėdos krašte. Bėgome su Rickumi iš Stulgų kaimo, mus pastebėjo sargybinių ir ėmė šaudyti. Rickų nušovė, o mane mirtis aplenkė. Nepamenau, kiek dienų éjau alkanas Kražių link. Netoli jų patekau į sovietų rankas. Džiaugėsi namiskiai, gyvą mane pamatę.

Prasidėjo antroji sovietų okupacija, kareivų plėškavimai, teroras. Į LLA rinkosi vis daugiau vyrų. Ijos gretas išstojo Kelmės gimnazijos moksleiviai A.Kireilius, B.Andzulius, P.Matkevičius, K.Labanauskas, V.Mokutė, G.Gedvilaitė, kun. Ščimielius ir daugeliis kitų. Kelmės gimnazijos moksleiviai gavo šaukimus į sovietų armiją. 18 moksleivių, lydimi direktoriaus Ambraziejaus, išvykome į Šiluvos karinę komisiją. Sužinojome, kad jokių atleidimų nebus. Aš, A.Kivilius, B.Vasiliauskas, V.Vasiliauskas, B.Sabutis, J.Jankus ir kiti moksleiviai pabėgome. Grįžome į Kelmę, bet čia jau gaudė pabėgusius iš karinės komisijos. Teko grįžti į tėviškę. Kra-

žiuose buvo aktyviai priešinėti sovietiniams okupantams ir jų talkininkams. Gaudė, areštavo, žudė žmones. Kražiuose budėdavo pagyvenę vyrai, moterys. Jie apie įvykius miestelyje pranešdavo partizanams. Pastebėjau, kad mano tévus sekā. Teko pasitraukti pas partizanus.

Mūsų būrys bazavosi Adomaičių k. pas ūkininką Tolevičių, gerai saugojo aplink plytinčios pelkės. Gavome pranešimą, kad suimtuosius veš iš Kražių į Raseinius. Ruošėme pasalą

Radviliškiečiai, buvę Norilsko lagerių politiniai kaliniai: Jonas Alekna, Bronius Zlatkus, Feliksas Gelumbauskas ir Vytautas Mosyteka

jems išlaisvinti. Raitas žvalgas pranešė, kad atvažiuoja vežimas su suimtaisiais. Kai jis prišiartino, paleidome keletą šūvių virš galvų. Buvusieji vežime iššoko ir pasislėpė kanale. Po išpėjimo "Kelkite rankas, nes mesime granatą" iš kanalo pakilo du vyrai - vežikas ir suimtasis. Milicininkas Karlikauskas ėmė bėgti, o enkavedistas dingo tarytum į vandenį. E.Karlikauskas, matydamas, kad pabėgti nepavyks, pasidavė. Vežime radome portfelį su pistoletu ir šoviniais, įvairius dokumentus ir sarašus. Ištardę milicininką, ji paleidome, nes jis prižadėjo okupantams nebetarnauti. Tačiau pažado netesėjo. Grįžau į namus pas tévus, kur mane sulaike kariškiai, bet pavyko juos apgauti.

Enkavedistas, kuris pasislėpė panirę į vandenį, E.Karlikauskas su stribais ir kareiviais pradėjo masišką partizanų medžioklę. Sąrauose buvau ir aš. Jie éjo per kaimus, darė kratas, atimdavo iš gyventojų maisto produktus, gyvulius, degino sodybas. Sugautus partizanus žiauriai kankindavo, jų laonus išniekindavo.

Prievara į sovietinę kariuomenę

Po Naujuojų 1945-ųjų metų atvykės tévas atnešė liūdną naujieną: enkavedistai, stribai atima visą turta, degina sodybas, areštuoja tévus tų, kurie neina į sovietinę armiją. Mano tévams iškilo didelė grėsmė. Man neliko nieko kito, kaip pasitraukti iš LLA ir stoti į sovietų armiją.

Šiluvos karinėje komisiijoje radau broli Vincą ir kitus pažistamus. Nedidelę koloną kareivai išvarė į Kauną. Geležinkelio stotyje susodino į gyvulinius vagonus, kur buvo paruošti gulai. Išvežė į Ivanovo Kulibalės miestelį. Patekau į seržantų mokyklą. Sunku aprašyti, kokie buvo karos moksli alkaniems. Po trijų mokslo mėnesių turėjome vykti į frontą. Bet man neteko. Išvykimo dieną mane suėmė ir atvarė į kontržvalgybos skyrių. Ten buvo dar vienas lietuvis iš Kražių, bet aš jo nepažinojau. Abu uždarė atskirame vagone. Supratau, kad man galas. Naktį išplėšiau vagono grindis, bet pastebėjo sargybinis ir mane sumušė.

Tardymai

Murmo mieste mane išlaipino iš vagono ir atvedė į NKVD būstinę. Priješ kapitonas Choladinskij paklausė: "Ar žinai, kas yra NKVD?" Atsakiau, kad žinau. Tada šis trenkė man kumsčiu į veidą, tardamas: "S..., dabar geriau žinosi, kas yra NKVD!" Du pripuolę kareivai nuplēše antpečius, atėmė dokumentus, išpjauštė sagas. Prasidėjo kančios enkavedistų nuguose. Tardė tik naktmis. Vertėjavo kažkokas Bagdonas iš Kauno. Mušimas, daužymas, spardymai. Šaltyje išvesdavo basą ant sniego, grasindavo sušaudymu. Nepaklusniuosius aprenegdavo gumine "rubaška smerti", kuri po keleto minučių tardomajį taip suspausdavo, kad šis netekdavo sąmonės. Statyda-vo po lašančiu vandeniu, kurio lašai po pusvalandžio virsdavo kilograminiai smūgiai į galvą. "Pažangiausias metodas" - nagų lupinėjimas arba degtukų po nagaikaliemas. Prisimenu vieną lietuvių nuo Kaltinėnų-Jazdauską. Bet ardydami enkavedistai jį užmušė.

Mane kaltino, kad 1943m. dalyvavau LLA susirinkime pas ūkininką Petrakiškės kaime netoli Kražių. Ten dalyvavo ir Adomas Nekrašius. Matyt, neištverės kankinimų, jis mane išdavė. Mano bylą prijungė prie kitų aštuonių suimtų lietuvių, kurie esą 1944m. dalyvavo kovose prieš sovietų valdžią. Tačiau mes vieni kitų nepažinojome. Po kelių žiaurių tardymų mėnesių mane, A.Pudževinių, B.Nekrašių, P.Daunoravičių, P.Nekrašių, A.Vaitkų, L.Nekrašių nuteisė 10 metų lagerių ir 5 metams atimti pilietines teises. Adomą Nekrašių sušaudė, nes jis tarnavo vokiečių kariuomenėje.

Prasidėjo mano kančių kelias lageriuose.

Vlado EŽERSKIO prisiminimai užrašė Vytautas RIMGAILA

Mano knygu likimas

Knygas labai mylėjau ir branginai nuo pat vaikystės. Būdama 16 metų, jau turėjau vertingų knygų bibliotekėlę.

Kai tą lemingą 1948m. ge- gužės 22-osios naktį iš miego pakelė Rokiškio stribai su kareiviais ir liepė per 50 minučių su- siruošti kelionėn, ne tik knygų, bet ir reikalingiausią daiktą ne- suspėjome pasiimti. Bet savo knygas, kaip geriausius draugus, dažnai prisimindavau...

Kartą, prieš kokius 15 metų, aplankė artimųjų kampus, važiavome su sūnumi autobusu Rokiškio miesto Respublikos gatve. Pro autobuso langą parodžiau jam namą, iš kurio 1948-aisiais mane su mama išvežė į Sibirą. Staiga už mūsų sėdėjusi moteris atsiliepė: "O'mes čia 48-aisiais gavome butą, iš kurio buvo išvežti žmonės. Mes su vyrų buvome ką tik vedę. Jis buvo liaudies gynėjas. Buvome pliki, nieko neturėjome. O tame bute radome gražius baldus..."

Man toptelėjo skaudi mintis ir aš paklausiau: "Ar jūs neprisiminate: gal ten buvo daug knygų?" - "O kaip gi, ten buvo daug knygų, net ir labai storų. Mes jas sukūrenome..." Šie žodžiai mane nukrėtė tartum elektros srovę. Matyt, mano išvaizda jai išdavė susijaudinimą. Moteris sumišo, paraudo ir ēmė aiškinis: "Na, baldus mums paskyrė, bet kuru neaprūpino, o valgyti išsivirti juk reikėjo..."

Tada aš pagalvojau: "Žinoma, argi kalta ši tamši moterėlė? Matyt, kalti mes, "buržuazinis elementas", kad išvažiuodami į Sibirą, neparūpinome jaučiai stribu šeimai malku..."

Janina CIBIENĖ
Anykščių raj., Ažuozeriai

Naujos knygos

"Studentų byla"

Tai "Diemedžio" leidyklos išleisti 1950-1952m. Lietuvoje veikusios pogrindinės organizacijos narių atsiminimai.

Buvę studentai pogrindininkai pateikia daug faktinės medžiagos apie pokario metų represijas, apie organizacijos ryšius su Kešučio partizanų apygaranda, apie išdavystės kartelį, vargus gulaguose. Pasakojimai supinti su įdomiais jaunystės, mokyklos ir studentiško gyvenimo epizodais. Knyga turi istorinę vertę.

Vytautas BUKAUSKAS

Po to, kai rašėme

Jie kankino

visą mūsų šeimą

Perskaičiusi K.Balčiūno straipsnį "Mus gelbėjės kun.K.Pukėnas" ("Tremtinys", Nr.16), susimąsta - gal tas kunigas 1945m. buvo Kazitiškio bažnyčios Ignalinos valsč.klebonu? (Jo vardo neprisimenu). Gal kas atsilieptų. Man būtų labai įdomu tai sužinoti, nes mūsų šeimos likimas irgi su juo buvo susijęs.

Mūsų šeimoje buvo 6 žmonės: tėvai, trys broliai ir aš. Brolis Antanas buvo vedės, gyveno kitur. Brolis Pranas dirbo Ignalinos raj. Vidiškių dvaro malūno vedėju. Jau nėliui buvo tik 16.

Prasidėjus okupacijai, vyresnieji broliai slapstėsi, kol liko vienintelis kelias - į mišką...

1945m su tėvais ir jauniausiuoju broliu nuėjome į šv.Stanislovo atlaidus Kazitiškio bažnyčioje. Per pamaldas ją apsupo kareiviai ir stribai. Mažus vaikus, senelius ir moteris iš bažnyčios išleido, o vyru surikiavo poromis. Kažkokia moteris stribams pasakė: "Čia ne visi, ieškokite zakristijoje ir varpinėje". O zakristijoje kunigas Pukėnas buvo užrakinės kelis paauglius berniukus, patarnavusius šv.Mišioms. Juos suėmė ir nuteisė keleriems metams kalėti. Mano brolis su jaunu vargonininku (atrodo, su Vitu Ragaišiu) pasislėpė bažnyčios varpinėje. Juos irgi surado ir, daužydamis šautuvu buožėmis, nutempė laiptais žemyn. Vargonininką paleido, o mano brolį, tévelį su daugeliu kitų vyrių nuvarė į Ignaliną. Tévelį paleido tą patį vakarą.

Kitą dieną, gegužės 9-ają, mama išejo į Ignaliną ieškoti Alfonso, neše jam valgyti. Pamačiusi, kaip stribai išvedė kraujais aptekusį Alfonsą iš rūsio, ji apalpo. Girti stribai spardė ją kojomis. Kaimynas Kazlauskas sutinusių ir pamėlusią mamą parvezė namo.

Po šv.Stanislovo atlaidų mus su mama areštavo. Mane uždarė Kazitiškio pieninės rūsyje. Neprisimenu, kiek ten mane laikė.

Kaimo moterėlės tylomis šnekėjo, koks šaunus ir drąsus kunigėlis, kad nebijo sakyti tokius pamokslus. Net rukus areštavo ir kun.Pukėnai.

Noriu papasakoti kita įvykį. Artinantis raudona jam siaubui, į Ignalinos raj. Vidiškių bažnyčią atvažiavo misionieriai. Suėjo, susirinko minios žmonių. Tą naktį rusai susprogdino malūną, kuriame dirbo mano brolis Pranas, sudegino dvarą su visu turtu.

Sumuštas ir suluosintus mano tėvus be duonos kąsnio, be šiltesnio drabužio sugrūdo, į gyvulinį vagoną ir 1945m. vasarą ištrėmė į Permės srt. Kudirkos raj., Viziaj gyvenvietę. Su broliu Alfonsu likome be tėvų, be namų. Jis išejo pas vyresniuosius brolius. Mane kažkas nutevė į Vilnių, įdarbino gėlių parduotuvėje Gedimino pr., priešais Dramos teatrą. Lankiau vakarinę gimnaziją šv.Kazimiero bažnyčios kieme. Aukštaičių g. gyvenome keturios mergaitės. Kambario draugės lietuvių mane išdavė.

(B.d.)

Emilia SKUNČIKAITĖ-UŽDAVINIENĖ

Panevėžys

...mes jau turtingi- turime dviratį.

Viziajus, 1951

Dviracių lenktynėse laimejau pirmąją vietą.

Viziajus, 1951

...mes jau labai turtingi- turime karvutę Moniką.

Viziajus, 1952

...ramunes žiedas žadėjo, kad į Tevynę grisiame

Ar esu buvęs partizanas?

Gimiau 1927m. Pasvalio valsčiuje, Pasvalio vienkiemijoje, ūkininkų šeimoje (tévas turėjo 15 ha žemės).

1945m. kovo mėn. pradžioje (turėdamas vos 18 metų) išstoja į vietinių partizanų būrių Žadeikių miške - nuo Pasvalio miestelio apie 5 km. Tam būriui vadovavo Jonas Aliančikas iš Žadeikių k., buvęs 1941m. sukiliimo dalyvis.

Vienu metu į būrių atėjome trys- mano pusbrolis K.Geiga, J.Gaidilionis ir aš. Po trijų dienų kitų partizanų akivaizdoje prisiekėme; kunigo nebuvo.

Iš pradžių kovojoje tik su stribais ir jų pakalikais. 1945m. gegužės pradžioje surengėme pasalą stribams, važiavusiemis mašina į Daujėnus. Po poros savaičių mus apsupo rusų kariuomenė. Žuvo trys mūsų vyrai, kiti pasitraukėme.

Tu pačių metų birželio mén. vėl mus užpuolė kariuomenė ir vėl sutriuškino. Dauguma buvo ne-ginkluoti. Aš turėjau "Degtariovo" tipo šautuvą, pusbrolis-automatą, Gaidilionis- šautuvą, bet mūsų šoviniai dažnai neišsaudavo (matyt, buvo sudrekę), stigo ir tinkamo vadovavimo...

Vėl žuvo keturi mūsų vyrai- kulkosvaidininkas Liukpetris, J.Sakarnis ir kiti.

Trečią kartą raudonkepuriai mus užpuolė apie birželio mén. pabaigą. Ir ši syki nešvengėme aukų - žuvo šeši partizanai. Likusieji pasitraukėme į Žaliajų, Panevėžio link. Čia vėl teko susidurti su

vokiškomis uniformomis apsirengusiais stribais. Vėl žuvo trys partizanai.

1945m. rugpjūtyje vadas J.Aliančikas leido vyrams eiti registruočius. Aš su pusbroliu ir kitais vyrais dar partizanavome iki rugpjūčio mėnesio.

Patekome į pasalą budėjusiems stribams, ir vėl kautynės...

Po paskutinių kautynių įvyko pasitarimas. Priimtas sprendimas- išskirstyti po du žmones, išskasti pas ūkininkus bunkerius ir ten būti, o kas nori- registruočius.

Žodžiu, būrys išsklaidė. Pusbrolis K.Geiga, J.Gaidilionis išejo namo: registruočius. Ir aš kartu su jais.

Aš nesiregistravau, buvau tėvų ūkyje. Maniau, kad prasislapstysi, bet mane išdavė to paties būrio trys broliai- J, A. ir S. (pavarde ir vardai žinomi).

1946m. balandžio pradžioje areštavo K.Geiga, J.Gaidilionį, po poros dienų- ir mane. Tais pačiais metais mus nuteisė 10 ir 5 metams ir išvežė į Magadaną.

Aš nieko per tardymus neišdaviau ir nebuvalau kolaborantu. Ir iki šių dienų einu už Lietuvą. Esu tautininkas ir šaulys. Po 3-iojo LLKS suvažiavimo, pakeitus į status, išėjau, kad aš nebuvalau partizanas. Aš su tuo nenorečiau sutikti.

Bronius SARAPINAS

Pasvalio raj.

Ona PRANSKUNAITĖ

Žeme gimtoji

Mirė jotvingiai, prūsai. O mes- vis gyvi- ištremty, liūdesys...
Mano žeme gimtoji,
ar gyva tu esi?

Tyliai gėsta ugnis židiniuos,
kerta sodą,- ir vyšnios nublanks,
ir už tuos, kur negrižo, ir mus
kas gi tau nusilenks?

Su kudirkom, maioriais ējai,
gyvenai su Mačernio žodžiu,
ilga liūdesio psalmę
ligi šiolei girdžiu.

Apkabiname Nidą, Varnius,
ieškom Kernavėj kelio pradžios...
Jezi neteksime savo šaknų,
kas gi mus čia vedžios?

Kol gyva tu, gimtoji, esi,
tol ir mes dar- žolelė žalia,
nepalik, neužmiršk, nenuueik,
pastovėki šalia-----

Buva nepatikima

Sunkiai pokario metais gyvenome Šilalės raj.Gubrių k. netoli miško. Dažnai aplankydavo partizanai, kurių gretose buvo ir trys broliai Kentrai iš mūsų kaimo. Kartu su jais partizanavo ir daugiau apylinkės jaunimo. Dažnai mūsų klojime šiauduose ar daržinėje šiene nakvodavo partizanai. Mano tėvą Petrą Binkį jie prašydavo parūpinti šiltą drabužių, alyvynės. Tėvas partizanams atidavė naujus aulinius batus, pagal išgales rėmė juos pinigais, maistu. Ieškodami partizanų, enkavedistai darydavo kratas - mūsų šeima buvo nepatikima. Broliai Vacys ir Zigmantas buvo pasitraukę į Vakarus, o enkavedistai ir stribai manė, kad jie miške pas partiznus.

Tada mokiausi Šilalės gimnazijoje. Kartu mokėsi ir sesuo Aldona (dabar Buivydienė, gyvena Telšiuose). Baigusi gimnaziją, išstoja į Kauno kūno kultūros institutą. Po kelių dienų iškvetė į raštinę ir pranešė, kad mokyties toliau negaliu, kadangi esu nepatikima.

Tauragės švietimo skyriaus vedėjas, rėmės "nepatikimus" mokytojus, paskyrė mane dirbtį į Kvėdarnos vidurinę mokyklą. Nuomojau kambarį Laukuvos (dabar Taikos) gatvėje pas Ivaškevičius. Vieną naktį pas juos atvežė sužeista partizaną ir paguldė atskirame kambarėlyje. Po poros savaičių jis mirė.

Mane mėtė iš vienos mokyklos į kitą. Laukuvos vidurinėje mokykloje išėjo pas partizanus karinio rengimo mokytojas Boleslovas-Rūkas. Direktorius man pavedė dėstyti karinį renginį iki mokslo metų pabaigos, kuri buvo nebetoli. Po to iškėlė į Žadvainių aštuonmetę mokyklą. Ji buvo netoli Rietavo, miškuose, ištrento ūkininko sodyboje. Čia dažnai lankydavosi partizanai. Gretimoje Spraudės mokykloje dirbo mano sesuo Aldona. Iš čia mane perkėlė į Rietavo švietimo skyrių, o po mėnesio- į Juodainių pradžios mokyklą netoli Laukuvos. Čia irgi lankydavosi Rūteinio būrio partizanai. Laukuva ir Juodainiai tada buvo Rietavo rajone, o komjaunimo sekretoriumi dirbo Bertašius. Per gavėnių jis rengdavo šokius ir versdavo mokytojus šokti, nors šie tada ir vengė linksmintis. Vėl gavau pranešimą, kad esu nepatikima ir dirbtį mokytoja negaliu.

Prisimenu šiurpią Lebrikų šeimos tragediją. Gyveno jie Obelyno ar Vytagalos kaime tarp Šilalės ir Upynos. Lebrikaitė mokėsi Šilalės gimnazijoje, vėliau ištekėjo. Okupacijos metu tėvas, brolis ir vyras slapstėsi namie. Kai atejo stribai ir enkavedistai, jie slėpėsi tvarte. Tėvą, brolį ir vyrą nužudė čia pat, o motiną ir dukrą pririše, vertė žiūrėti, kaip kankino ant krosnies deginamą mažąjį Lebrikaitės sūnelį.

Tokių atsitikimų buvo ne viename Lietuvos kampelyje. Argi galima tai užmiršti? Apie tai turi žinoti ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.

Zofijos BRINKYTĖS-BALTUONIENĖS
pasakojimą užrašė Kęstutis BALCIŪNAS

Kvėdarna

1995m. birželis

TREMINTINYS

Nr. 23 (164)

8

IVYKIAI

PEACE RUN- 95

Kas antrą pavasarį visuose pasaulyje žemynuose vyksta Tarptautinis Taikos bėgimas - Peace Run. Jis prasideda Niujorke Medison Aveniu prie Jungtinių Tautų Organizacijos būstinių. Čia uždegamas Taikos Deglas ir jo ugnis išnešiojama į visus žemės kampelius. Išvairių tautų ir tikybų, skirtingo amžiaus bėgikai neša gerą žinią. Žemė - mūsų visų planeta, mūsų Motina, o mes visi - jos vaikai ir turime čia broliškai išsirotekti, turime padėti vienas kitam, liudyti solidarumą, brolybę, draugiškumą. Bėgime dalyvaujama tik savo noru. Kiekvienas dalyvis ištraukia į tautų ir žmonių suartėjimo apeigą. Peace Run idėja palaiko daug pasaulinio garso žmonių, pavyzdžiu, Popiežius Paulius Jonas II, Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Butros Butros Gali, Dalailama XIV, Motina Tereza ir daugeliis kitų.

Šiais metais Taikos Bėgimo trasa ėjo ir per Lietuvą. Bėgikai atbėgo iš Latvijos. Maršrutas eina per Klaipėdą, Šiaulius, Kėdainius, Jonavą, Kauną, Vilkaviškį, Kybartus į Rytprūsių žemę. Pagal tradiciją bėgikus pasitinka kiekvieno rajono sportininkai prie rajono ribos ir palydi iki kito rajono teritorijos. Bėgikai anglų kalba sudainuoja Taikos Bėgimo daina, truputį pailsi, vegetariškai užkanda ir bėga toliau.

I Lietuvą atbėgo latviai, estai, prie jų prisijungė lietuviai. Tik gaila, kad šis Taikos Bėgimas, kaip ir visa, kas siejasi su taika, vyksta kraštose, kuriose sąlyginai ramu. I Rusijos kariuomenės sugriaudą Čečeniją taikūs bėgikai neužsukė. Jų į ten net neįsileistų. Niekas nejineš Taikos Deglo ir į kraujuojančią Bosniją...

Ten, kur labiausiai reikėtų taikos, sproginėja bombos. Tai anaiptol nereiškia, kad Taikos Bėgimas beprasmis. Atvirkšciai - taika yra būtinoji demokratijos sąlyga, bet nepaveriant silpniesnio, o ieškant būdų susitarti.

Paulius DEMIKIS

KAUNAS. Gegužės 28d. Viliampolėje, 12 vid. mokykloje koncertavo LPKTS ir Krikščionių demokratų partijos Kauno sk. vokalinis ansamblis. (Vadovė - LPKTS Kauno sk. narė Aldona Jakštaitė-Šostokienė.) Dalyvavo ir Ateitininkų etnografinis ansamblis (vad. Vida Zulonaitė).

Mokyklos salė buvo pilna žiūrovų. Klausėmės poeto ir aktoriaus K. Genio eilėraščių apie Čečeniją, Seimo narys A. Raškinis pasakojo, kaip dabar gyvena ir ko tikisi ateityje Lietuvos žmogus.

Susirinkusieji dar ilgai dainavo ir šoko kartu su saviekielininkais...

Povilo GRUNSKIO nuotr.

Antanas BUINEVIČIUS

Replika

Kada? Kada Izraelys bus iškelta gedulo vėliava Birželio 14-osios - Lietuvos genocido minėjimui?

Prisiminkime, kad Rugsėjo 23-ąją kai kur Lietuvoje keliamos trispalvės gedulo vėliavos žydų genocidui paminėti.

Ričardas Mykolas ČESNUTIS

Kas parašys partizanų enciklopediją

Prieš ketverius metus išleista istorijos m.kand. A. Garliausko knyga apie mokytojus ir švietimo darbuotojus "Inteligentija 1940-1941 metais". Jos priede Nr. 1 yra "Mokytojų ir kitų švietimo tarnautojų, kurliuos bolševikai 1941m. birželio mėnesį suėmė ir ištrémė į Sibirą, sąrašas". Čia 932 pavardės. Yra ir kitas - 65 kalintų mokytojų sąrašas. Knygoje 177 puslapių, ji išleista 10000 egzemplif.

Utenos raj. pokario metais į partizanus išėjo ar buvo priversti išeiti apie 20 mokytojų. Ne visų kapai ir šiandien žinomi.

"Laisvės kovų archyvo" Nr. 13 yra "Pabaltilio karinio tribunolo nuosprendžiu sušaudytųjų 1950-1953m. sąrašas". Tarp 250 pavardžių yra ir kai kurių mokytojų pavardės.

"Laimingesni" yra tremtiniai. 1993m. Viadaus reikalų ministerija išleido pirmąją knygą "1941-1952m. Lietuvos tremtiniai". Šioje knygoje - 550 puslapių. Abécélės tvarka iš 16 rajonų (baigiasi Lazdijų raj.) surašyti visų tremtinų pavardės, vardai ir kiti duomenys apie nekaltais nukentėjusiuosius. Knygos pradžioje apie 40 puslapių skirti žangai ir dokumentų kopijoms. Apytikriu skaičiavimu, knygoje yra daugiau kaip 40000 tremtinų pavardžių. Greitu laiku pastrodyti II ir III knygos dalys.

Galinga ir tamši nežinios ir giminystės baimės skraistė dengia Lietuvos pokario partizanų likimus. Saugumo ataskaitose minimas didžiulis skaičius: 38777! Tieki partizanų žuvo pokario metais. Apie jų kovas, vargus ir žūtį galima pasiskaityti "Tremtinijoje", "Laisvės kovų archyvuose", rajoniniuose laikraščiuose ir vieną kitą striaipsnių - kituose laikraščiuose.

Kol dar gyvi partizanų giminės, ryšininkai bei vienas kitas partizanas, reikėtų palikti įr vėlesniems amžiams rašyti ne tik partizanų sąrašus, bet ir parengti "Lietuvos partizanų enciklopediją". Kitaip mūsų tautos istorijoje gali pasikartoti sena klaida: tauta mažai žino apie didvyrius, 1863m. sukiliame kovojujusius ir kritusius už tautos Laisvę.

Danielius BALČIŪNAS

Šiauliai

ATITAISSYMAS

"Tremtinio" Nr. 21 str. "Du jubilieji Vilkiuje" 1 pastariai 3 eilutę nuo apačios skaityti taip: "... Vidukliečių keturių seserų liaudies muzikos ansamblis..."

"Tremtinio" Nr. 22 LPKTS Mandatų ir etikos sąrašo 3 eilutę skaityti taip: "Izakėnaitė Aldona, gydytoja".

1995m. birželio 16d. Nr. 23(164). SL289.

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,
3000 Kaunas, tel. 209530

ILSEKITES RAMYBEJE

Petras Kinkevičius
1929 - 1995

Gegužės 29d. po ilgos sunkios ligos mirė Petras Kinkevičius.

Velionis gimė 1929m. Šiauliuose. 1944m. sovietams okupavus Lietuvą, tapo ryšininku, remonto partizanams ginklus. 1947m. arestuotas, nuteistas 10m. Kalėjo Norilsko lageriuose, po to išremtas į Krasnojarsko kr.

1962m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kuršėnuose. Buvo geras fotografas. Su Kuršėnų parapijos klebonu iliumi išleido (fotografuotą) katekizmą vaikams. Buvo aktyvus "Tremtinio" klubo narys.

Tebūna lengva Jam Lietuvos žemelė.

Jonas VAISNORAS

Alfonsas Stabingis
1922 - 1995

Alfonsas Stabingis gimė 1922 10 26 Petrošku k., Veisiejų valsč., Lazdijų apskr., gausioje žemdirbių šeimoje. Mokėsi Veisiejūose, Lazdijuose, Kauñe. Dirbo mokytoju, vėliau švietimo skyriuje. 1945m. arestuotas, nuteistas 10m. kalėti ir 5m. be teisių. Kalėjo Komijoje ir Karagandos lageriuose. 1955m. išremtas į Karagandos srt. Temir Tau miestą. 1967m. grįžo į Lietuvą.

Alfonsas Stabingis išleido keturias poezijos ir prisiminimų knygias. Jo kūryba buvo spaudinama Australijos lietuvių laikraščiuose.

Liūdi artimieji

Viktoras Požela
1923-1995

Viktoras Požela gimė Ruponių k., Linkuvos valsč., Šiaulių apskr., ūkininko šeimoje. Mokėsi Linkuvos mokykloje.

1949m. areštuotas ir Maskvos ypatingojo pasitarimo nuteisiamas 25m. ir 5m. tremties. Dirbo anglų, aukso kasyklose, šachtose, miško darbuose Chabarovsko-krašte, Magadano srt.

1956m. grįžta į Lietuvą, dirba Panevėžio autobusų parke.

Viktoras Požela su žmona Marija išaugino keturis vaikus.

Mirė gegužės 27d. Palaidotas Panevėžio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus ir artimuosius.

LPKTS Panevėžio skyrius

Buvusiam LPKTS tarybos nariui Juozui Jurkšaičiui mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo šeimą ir artimuosius.

LPKTS taryba

Liepos 24d. suka 50 metų, kai mūsų ešelonas pajudėjo į Šiaurę, į prazūtį. Iš namų mus išvarė nakti-pusbasius, pusplikius, be duonos. Nieko neleido pasiūti okupantu pamokyti stribai.

Mažai beliko gyvų to ešelonų tremtinii - per 50 metų dauguma jų iškeliau Anapilin. Tremtyje badas negailestingai pjovė visus. Trečdalis išmirė per pirmuosius 2-3 metus...

Grįžusieji iš tremties, pakirsti ten patirtų skriaudų, nelaimių, vienas po kito iškeliauja... Gavęs laikraštį, bijau pažvelgti į 8-ą puslapį. Mūsų rajone liko 12 mano likimo draugų; mažas būrelis tesluauks liūdnio ištrėmimo dienos 50-mečio paminėjimo.

Paulina MOTIEČIENĖ

Radviliškis

Skelbimai

Tremtiniu, politkaliniu, pensininku, invalidu ir visų geros valios žmonių

Dėmesiui

Birželio 18d. (sekmadienį) 14 val. įvyks protesto akcija dėl smurto, pavartoto prieš buvusį politinį kalinių, tremtinį, II gr. invalidą, kurio neapgynė teismai.

Dalyviai renkasi Garliavos pašto aikštėje prie autobusų stotelės.

Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Garliavos skyriaus taryba, Kauno krašto invalidų ir pensininkų sąjungos valdyba, Garliavos krikščionių demokratų kuopos valdyba, Tėvynės sąjungos (LK) Garliavos grupės valdyba

koresp.: Edmundas Simanaitis

lit. red.: Danutė Bartulienė, Faustė Pilipaitienė

korekt.: Audronė Kaminskienė

tech.red.: Vesta Milerienė

Kaina 70ct

TREMINTINYS

Vyr. redaktorė Vanda Poderytė

Maketav Kazimieras Žemaitis. Spausdino valst. "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 5000. Užs. Nr.4517

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime